

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 43/2022 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att inte återkalla beslut om utvisning av asylsökande som gjort sig skyldiga till allvarliga eller upprepade brott

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 43/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Minna Reijonen /saf:

Hur ämnar man säkerställa att beslut om utvisning av asylsökande som gjort sig skyldiga till allvarliga eller upprepade brott inte återkallas?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Vanligen har en person som ansökt om internationellt skydd i Finland inte uppehållstillstånd i Finland. Då avlägsnas personen ur landet genom avvisning. Utvisningsförfarandet tillämpas om det är fråga om en utlänning som vistas i landet med uppehållstillstånd eller vars vistelse har registrerats. Utvisningsförfarandet tillämpas även om utlänningen fortfarande vistas i landet efter att hens uppehållstillstånd, registrerade vistelse eller uppehållskort inte längre gäller.

En utredning har beretts vid inrikesministeriet om eventuella lösningar på situationen för personer som länge vistats i landet utan uppehållsrätt (Inrikesministeriets publikationer 2022:16). Utredningen publicerades den 10 februari 2022. Bakgrunden till utredningen utgörs av åtgärdsprogrammet mot olaglig inresa och olaglig vistelse i landet för 2021–2024 (Inrikesministeriets publikationer 2021:9) som uppdaterats enligt regeringsprogrammet för statsminister Marins regering. I programmet är en åtgärd att utifrån en europeisk jämförelse och ett nationellt undersökningsmaterial kartlägga potentiella nationella lösningar på situationen för personer som under lång tid vistats i landet utan uppehållsrätt. Eventuella beslut i ärendet fattas separat.

Utgångspunkten är att den som inte har uppehållsrätt i Finland avlägsnar sig från landet, i första hand frivilligt. En del personer med beslut om avlägsnande ur landet vägrar dock att avlägsna sig frivilligt ur Finland. De senaste årens erfarenheter visar att ju längre vistelsen i Finland av någon orsak varar, desto högre blir tröskeln för att återvända. Polisen eftersträvar att ur landet avlägsna alla personer med ett verkställbart beslut om avlägsnande ur landet. Syftet är att först avlägsna personer som är farliga för Finlands allmänna ordning och säkerhet, det vill säga till exempel personer med en brottslig bakgrund. Den största utmaningen är dock att vissa tredje länder inte har ett smidigt samarbete med finländska myndigheter vid återsändningar. Det är inte möjligt att genomföra en återsändning utan samarbete med det mottagande landet.

Trots att återresa är det primära alternativet för att påverka olaglig vistelse, är det inte i sig tillräckligt i nuläget. I Finland vistas uppskattningsvis knappt 3 000 personer som ansökt om asyl 2015–2016 eller tidigare och som antingen fortfarande omfattas av asylsystemet eller som under den senaste tiden har meddelats sitt senaste lagakraftvunna avslag på ansökan. Cirka 10 procent av personerna är barn som är i landet med sina föräldrar. Målgruppen är heterogen, personerna utan uppehållsrätt kan vara i arbetsför ålder eller familjer med barn. De kan vara funktionsdugliga, de kan ha problem med den psykiska hälsan, de kan ha blivit offer för utnyttjande eller de kan ha begått brott.

I inrikesministeriets utredning ser man med hänsyn till utlänningslagstiftningen över eventuella nationella lösningar på situationen för personer som kommit som asylsökande till Finland 2015–2016 eller tidigare och som under lång tid vistats i landet utan uppehållsrätt. Å ena sidan granskas det om det vore möjligt att påverka situationen genom att ändra bestämmelser i utlänningslagen. Å andra sidan granskas möjligheten att legalisera vistelsen med en tillfällig speciallag. Till stöd för utredningen har man utrett legaliseringslösningar i vissa länder i Europa.

I utredningen konstateras det att det är svårt att ändra de gällande bestämmelserna i utlänningslagen så att de skulle lösa situationen för den heterogena målgruppen och samtidigt svara på framtida utmaningar. Därför har en engångslösning genom en speciallag för någon separat fastställd grupp diskuterats. En sådan målgrupp för speciallagen kunde till exempel vara personer som sökt asyl i Finland senast den 31 december 2016 och som vistas i landet utan uppehållstillstånd när lagen träder i kraft. En annan möjlighet kunde vara att avgränsa legaliseringen till barnfamiljer. Förfarandet skulle vara tidsbegränsat, det skulle alltså vara möjligt att ansöka om uppehållstillstånd i till exempel 6 månader. De främsta villkoren för beviljande av uppehållstillstånd skulle å andra sidan kunna vara att personen har vistats i Finland nästan utan avbrott efter lämnandet av asylansökan och att hen inte gjort sig skyldig till brott. Om förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd inte uppfylls, ska personen fortfarande avlägsnas sig ur landet på grund av det avvisningsbeslut som fattats för personen. Vid behov kan beslutet verkställas genom myndighetsåtgärder.

Helsingfors 8.3.2022

Inrikesminister Krista Mikkonen